

ЗНАЧЕННЯ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ (ПРОЕКТУВАННЯ) У ВИКОНАННІ ЗАВДАНЬ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОСУДДЯ

Заборовський Віктор Вікторович

доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри цивільного права та процесу
Ужгородський національний університет

Стойка Аліна Василівна

магістр права,
асистент кафедри цивільного права та процесу
Ужгородський національний університет

Швидкий темп інформатизації суспільних відносин призводить до необхідності діджиталізації самого права. А забезпечення основних завдань правосуддя у сфері захисту прав людини та забезпечення правопорядку в державі змушує вдаватися до пошуку оптимальних моделей удосконалення технологій як запобігання нових злочинів, так і встановленню та дослідженню всіх обставин справи – щодо кримінального правопорушення, яке вже відбулося. Однією з таких нових методик є застосування технологій віртуальної реальності.

Так, віртуальна реальність – це створений технічними засобами світ (об'єкти та суб'єкти), який передається людині через її відчуття: зір, слух, нюх, дотик і інші почуття. Віртуальна реальність імітує як вплив, так і реакції на вплив. Для створення переконливого комплексу відчуттів реальності комп'ютерний синтез властивостей і реакцій віртуальної реальності проводиться в реальному часі. Перевагою віртуальної реальності є те, що середовище, яке моделюється може бути застосоване в різних областях: нерухомість, архітектура, дизайн продукту, аналіз людської поведінки, навчання користувачів, візуалізація даних, телеприсутність або будь-які фізичні явища, які можуть принести користь користувачеві [1, с. 5].

Новітні здобутки віртуальної реальності, наряду з іншими суспільними інституціями, є необхідним елементом сучасної системи правосуддя, починаючи від навчання майбутніх правників, підготовці слідчих, і закінчуючи стадією судового розгляду справ.

У сьогочасному світі високі вимоги до рівня підготовки майбутніх правників передбачають не тільки формування глибоких знань з досліджуваних правових дисциплін, а й орієнтують студентів на отримання практичних навичок, необхідних для правозастосовної діяльності, розвитку правового типу мислення і вміння юридично правильно викладати свої думки, вироблення самостійності в прийнятті рішень в правових ситуаціях. Для реалізації цих завдань необхідно шукати нові підходи до навчання, включаючи практичне відпрацювання отриманих теоретичних знань на умовнофактичному матеріалі.

В цьому аспекті видається доцільним участь студентів у роботі навчальних (віртуальних) судів з різних видів судочинства [2, с. 127], зокрема, кримінального.

Протягом всього свого існування та розвитку людство прагнуло створити й удосконалити, і продовжує удосконалювати гласні і негласні способи, прийоми й методи боротьби зі злочинністю. На різних етапах розвитку української держави, вони відображали рівень політичного, економічного і суспільного розвитку нації та задовольняли вимоги часу [3, с. 20]. Таким чином, важливу роль проектування віртуальної реальності відіграє і в удосконаленні кримінального провадження, основним завданням якого є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду[4]. Такий етап цифровізації кримінального провадження починається з підготовки проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. Наприклад, створення віртуального середовища допиту особи з різними варіаціями поведінки останнього, та, відповідно, вироблення необхідної позиції слідчого у таких ситуаціях. Дане формулювання можливо застосовувати і при підготовці у проведенні таких негласних слідчих (розшукових) дій як контроль за вчиненням злочину, з тією ж метою.

Сучасний розвиток апаратних і програмних засобів людино-машинного інтерфейсу і комп'ютерної графіки дозволяють створювати якісно нові віртуальні світи, що дозволяють задіяти всі канали сприйняття людиною інформації. Такі комплекси занурюють користувача в штучний, ілюзорний світ з можливістю взаємодії з моделями об'єктів розташованих в ньому [5, с. 199].

Крім того, існує кілька підходів отримання тривимірних координат об'єкту в просторі. В одному з них, попередньо встановлюють набір камер або інших тривимірних датчиків, основне завдання яких здійснювати знімки робочої області, причому таким чином, що кожна точка об'єкта знаходиться в полі зору щонайменше двох камер або тривимірних датчиків. Таким чином, весь об'єкт можна відновити шляхом обробки набору отриманих зображень. Також відомий підхід, згідно з яким попередньо виконують зйомку об'єкта і його фрагментів, а потім виконують постобробку для побудови однієї тривимірної моделі в одній глобальній системі координат [1, с. 5].

Таке віртуальне проектування, дасть змогу не тільки ефективно дослідити місце події на стадії судового провадження та врахувати судом всю наявну обстановку для ефективного дослідження всіх обставин справи. Адже, до прикладу, за допомогою віртуального проектування публічних місць, можливим є навіть відведення замаху на злочин (тероризму), оскільки може допомогти вичислити алгоритм дій злочинця.

Крім того, сучасний глобальний віртуальний простір як принципово нове комунікативне середовище діяльності людини, потребує вироблення адекватних стійких орієнтирів для розвитку соціального (реального, фізичного) середовища людини і для збереження цілісності ціннісно-моральної та інтелектуальної сутності самої особистості. Комунікативне середовищета

глобальні інформаційні технології визначають не тільки параметри суспільного простору, але і впливають на механізми та орієнтири сприйняття людиною нових моделей взаємовідносин [6, с. 28]. Таким чином, можемо стверджувати, що сучасні технології віртуальної реальності, також можуть значним чином полегшити і соціальну адаптацію колишніх в'язнів. А саме через створення віртуального світу, в якому такі особи можуть перебувати протягом певного періоду часу, при цьому пристосовуючись до сучасних вимог комунікаційного суспільства.

Консервативна юриспруденція не дозволяє використовувати всі сучасні технології. Коріння цьому закладені в тому, що багато юристів не хочуть міняти підхід до своєї роботи, не бажають дивитися в майбутнє і бачать загрозу там, де її немає. Такий інформаційний фон заважає розвитку галузі, призводить до того, що процеси впровадження автоматизації саботують зсередини, зі страху перед змінами. Адже крім того, перспективним напрямком у подальшому є створення роботів-консультантів, здатних відповідати на прості питання [7]. В той час, як на території Китаю, до розгляду справи почали залучати роботів-суддів [8], а в Естонії планують запуснути таку практику для розгляду дрібних спорів [9].

Проте це вже є дискусія між класичною юриспруденцією та штучним інтелектом. Діджиталізація системи правосуддя за допомогою технологій віртуальної реальності та віртуального проектування, є «новим подихом» у вітчизняну систему правосуддя з метою забезпечення якості останнього та дотримання захисту прав та інтересів людини і громадянина.

Список використаних джерел:

1. Иванов Н.В., Редька Д.Н. Система проектирования объектов в среде виртуальной реальности в реальном времени. Описание изобретения к патенту. *Федеральная служба по интеллектуальной собственности*. 2018. № 16. С. 1-23.
2. Муравьев И.В., Дейко Н.М. Виртуальные суды как форма проведения практического занятия. *Актуальные проблемы практического обучения: материалы Международной научно-практической конференции* (г. Могилев, 11 апреля 2014 г.) / Учреждение образования "Могилевский институт Министерства внутренних дел Республики Беларусь", 2014. С. 127-129.
3. Коваль А.А. Забезпечення прав людини при провадженні негласних слідчих (розшукових) дій: монографія. Миколаїв, 2019. 264 с.
4. Кримінальний-процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. *Голос України*. 2012. № 90-91.
5. Роганов В.Р., Четвергова М.В., Сёмочкин А.В. Проектирование систем виртуальной реальности с позиции системного подхода. *Современные проблемы науки и образования*. 2014. № 6. С. 199.
6. Евсеева Л.И., Евсеев В.В. проблема социальной адаптации человека в новых коммуникативных средах. *Научно-технические ведомости СПбГПУ. Гуманитарные и общественные науки*. 2017. № 2. Т. 8. С. 20-30.
7. Коваленко Е. Заменят ли адвокатов роботы? *Адвокатская газета*. 2019. URL: <https://www.advgazeta.ru/diskussii/zamenyat-li-advokatov-roboty/> (дата звернення: 02.03.2020).

8. Козодой Т. В Китае впервые провели судебное заседание, на котором функцию судьи выполнял ИИ. *Everest*. 2019. URL: [https://www.everest.ua/ru/ai-platform-2/intellektualnye-mashiny/v-kitae-vpervye-proveli-sudebnoe-zasedanie-na-kotorom-funkciju-sudi-vpolnyal-ii/](https://www.everest.ua/ru/ai-platform-2/intellektualnye-mashiny/v-kitae-vpervye-proveli-sudebnoe-zasedanie-na-kotorom-funkciju-sudji-vypolnyal-ii/) (дата звернення: 02.03.2020).

9. Can AI Be a Fair Judge in Court? Estonia Thinks So. *Wired*.2019. URL:<https://www.wired.com/story/can-ai-be-fair-judge-court-estonia-thinks-so/> (дата звернення: 02.03.2020).